

Bijlage C. Notitie "waardering en afschrijving vaste activa en rente".

1. Inleiding

Voor het realiseren van de vastgestelde beleidsdoelen zijn investeringen vaak noodzakelijk. Van een investering is sprake als het gaat om een, meestal qua omvang wat grotere, uitgave waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Als het nut zich over meerdere jaren uitstrekt, dienen ook de lasten zich over meerdere jaren te spreiden. Het gevolg van het doen van investeringen is het ontstaan van bezittingen, de zogenaamde vaste activa. Van deze investeringen dient inzichtelijk gemaakt te worden over welke termijn de investering nut met zich meebrengt. De investering wordt dan over deze termijn afgeschreven, waardoor de waarde daalt en gedurende de afschrijvingsperiode als het ware "gespaard" wordt voor de vervanging van het actief.

Een juiste interpretatie en een consequente toepassing zijn zeer fundamenteel voor het bepalen van de financiële positie en het vermogen van de gemeente.

In deze notitie wordt ingegaan op de bepalingen uit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de overige voorschriften met betrekking tot het waarderen en afschrijven van vaste activa. Iedere gemeente dient conform deze voorschriften een afschrijvingsplan op te stellen. De wijze waarop investeringen bij de gemeente Weert worden afgeschreven is onderwerp van deze notitie.

2. Voorschriften BBV en artikel 212 GW

In het BBV, zoals dat is ingegaan per 1 januari 2004, zijn in de paragraaf ten aanzien van de vaste activa (artikelen 33 t/m 36) bepalingen opgenomen betreffende de immateriële, de materiële en financiële vaste activa.

Naast deze regels ten aanzien van de vaste activa is bepaald dat de verordening ex artikel 212 Gemeentewet (GW) in elk geval de regels voor waardering en afschrijving activa moet bevatten. Bij de gemeente Weert wordt hiervoor in deze verordening in artikel 11 verwezen naar deze notitie.

In de nu voorliggende notitie wordt dus de wijze van waardering en afschrijving van de activa vastgelegd.

De materiële vaste activa kunnen worden onderverdeeld in:

1. Materiële vaste activa met een economisch nut. Van economisch nut is sprake indien de activa meerjarig een economische waarde vertegenwoordigen. Een deel van de activa van de gemeente is (gedeeltelijk) rendabel, omdat de gemeente prijzen/tarieven voor deze diensten kunnen vragen (zwembad, rioleringen etc.). Ook kan een actief bij eventuele verkoop een bepaalde waarde hebben (is "verhandelbaar").
2. Activa met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Hieronder worden onder meer verstaan investeringen in aanleg van waterwegen, waterbouwkundige werken, wegen en straten, fiets- en voetpaden, bruggen, etc. .

De maatstaf voor de afschrijvingstermijnen is de economische levensduur

De twee belangrijkste wijzigingen van de wetgeving (2016) in relatie tot het investeringsbeleid zijn:

1. De systematiek van activering en afschrijving wordt voor alle investeringen gelijk getrokken. Investerings met een maatschappelijk nut moeten, evenals investeringen met een economisch nut, worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur worden afgeschreven. De vrije keuze om investeringen met een maatschappelijk nut wel of niet te activeren is komen te vervallen. Hiermee wordt een betere vergelijkbaarheid van de kosten tussen gemeenten beoogd. Het nieuwe beleid is

van toepassing op de investeringen vanaf 2017. Voor de bestaande activa (gerealiseerde investeringen tot en met 2016) blijft het oude activabeleid van kracht.

2. In het kader van de uniformiteit, transparantie en vergelijkbaarheid tussen gemeenten is het zogenaamde netto activeren verplicht gesteld. Dit houdt in dat eventuele bijdragen van derden in aftrek moeten worden gebracht op de investering. Het verrekenen van bijdragen uit de reserves is met ingang van het begrotingsjaar 2017 niet meer toegestaan.

3. Investeren / onderscheid investeringen

Naast de indeling bij de materiële vaste activa in activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte, kunnen investeringen ingedeeld worden in:

- a) investeringen met een beperkte omvang;
- b) investeringen van grote(re) omvang;
- c) (groot) onderhoud;
- d) investeringen in een openbare ruimte via grondexploitatie;
- e) (begrotings)tekorten.

Ad a:

Om de staat van activa niet op te blazen met veel kleine investeringsbedragen kan een grensbedrag worden aangegeven. Bij de gemeente Weert is een grensbedrag voor het totale investeringsbedrag van € 10.000 vastgesteld. Bedrijfsmiddelen onder dit grensbedrag zullen direct in het jaar van aanschaf ten laste van het resultaat worden gebracht, tenzij er voor deze middelen een voorziening bestaat. In verband met overige verplichtingen (verzekeringen e.d.) dient wel registratie plaats te vinden. Voor bepaald (groot) onderhoud en vervangingsinvesteringen zijn ook voorzieningen in het leven geroepen.

Ad b:

Onder investeringen van grote(re) omvang worden verstaan alle investeringen boven de € 10.000.

Ad c:

De kosten van (klein en groot) onderhoud zijn niet levensduur verlengend en mogen dus niet worden geactiveerd. Kosten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Kosten van groot onderhoud kunnen op twee manieren worden verwerkt in de administratie:

- kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen, met eventuele aanwending van een daartoe gevormde reserve;
- kosten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormde voorziening brengen.

Kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Hoewel een onderscheid tussen onderhouds- en investeringskosten niet altijd even scherp te maken is, kunnen dus alleen levensduur verlengende investeringen geactiveerd worden.

Ad d:

Investeringen in een openbare ruimte via grondexploitatie (eerste aanleg) worden niet geactiveerd, omdat de investeringen worden gedekt uit de opbrengst van bijvoorbeeld grondverkoop.

Ad e:

(Begrotings)tekorten mogen niet geactiveerd worden. Dit houdt in dat het tekort direct ten laste van de reserves of de exploitatie dient te worden gebracht. In geval van een slechte financiële positie betekent dit dat de reserve(s) negatief kan / kunnen worden.

4. Waardering en afschrijving van vaste activa

De hoogte van de jaarlijkse afschrijving wordt bepaald door wettelijke voorschriften of indien specifiek aangegeven, in andere gevallen door de volgende factoren:

- de aanschafwaarde;
- de verwachte gebruiksduur;
- de verwachte restwaarde;
- de afschrijvingsmethode;
- bijdragen van derden die een direct aantoonbare relatie hebben met de investering.

De aanschafwaarde is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grondstoffen en overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

De verwachte gebruiksduur (economische levensduur) berust meestal op een schatting. Ervaringsgegevens zijn hierbij een nuttig hulpmiddel. In de bijlage "waardering en afschrijving vaste activa" is in de rechter kolom de economische levensduur vermeld.

De verwachte restwaarde is de vermoedelijke verkoopopbrengst van een afgeschreven actief; deze mag niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van het vervangingsobject maar moet, als de opbrengst hoger is dan de verwachte en geraamde restwaarde, als incidentele baat in de exploitatie worden verantwoord.

Als afschrijvingsmethode wordt normaliter de methode van lineaire afschrijvingen gehanteerd. Vaak wordt deze methode toegepast als de onderhoudskosten in de gebruikperiode zullen stijgen. Incidenteel wordt hiervan afgeweken, omdat de wet- of regelgeving dit voorschrijft of om fluctuaties te voorkomen bij tarieven e.d.

Bijdragen aan activa van derden:

Bijdragen aan activa van derden worden met invoering van het nieuwe BBV per 1-1-2017 opgenomen onder de rubriek immateriële vaste activa. De afschrijvingstermijn is maximaal de afschrijvingstermijn van het betreffende actief bij de derde. De gemeente hanteert daarnaast een afschrijvingstermijn voor dit soort activa gelijk aan de afschrijvingstermijn van gelijksoortige gemeentelijke investeringen.

In artikel 61 van het BBV zijn criteria opgenomen wanneer de bijdrage aan activa geactiveerd kan worden. De bijdrage dient te voldoen aan alle in dit artikel opgenomen voorwaarden. Het artikel luidt als volgt:

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

- a. er sprake is van een investering door een derde;
- b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- c. het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en
- d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, als de derde in gebreke blijft of de provincie of gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Belangrijk is vooral de bepaling onder lid d. Indien de bijdrage hier niet aan voldoet, mag de bijdrage voortaan niet langer als investering worden geactiveerd, maar dient volledig ten laste van het resultaat te worden gebracht.

Start afschrijving:

De afschrijving start in het jaar van gereed komen / verwerving of in gebruik name van het actief. De hoogte van de afschrijving wordt bepaald door de werkelijke boekwaarde gedeeld door de verwachte levensduur.

5. Rentetoerekening

Bij de wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de onderstaande bepalingen toegevoegd over rentebeleid- of toerekening:

- Het aantrekken en verstrekken van een lening betreft een treasury activiteit. De met deze activiteit gepaarde rentelasten en rentebaten behoren op het taakveld Treasury. Indien een lening specifiek is aangetrokken voor een project of (door)verstrekking (één op één doorlening), is sprake van projectfinanciering.
- Als er wel een rentevergoeding over het eigen vermogen en/of de voorzieningen wordt berekend, wat het geval is in de gemeente Weert, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde omslagrentepercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.
- In afwijking van vorig lid worden bij vennootschapsbelastingplichtige activiteiten en grondexploitaties alleen de rentekosten voor de inzet van vreemd vermogen aan de kostprijs toegerekend. Bij projectfinanciering worden de werkelijke rentekosten toegerekend. In andere gevallen wordt uitgegaan van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de portefeuille leningen.
- Indien de werkelijke rentelasten in Euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten in Euro's die op basis van de voorgerecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

Hoewel de gemeente over de inzet van het eigen vermogen (reserves) geen externe rente hoeft te betalen, wordt over die inzet fictieve rente berekend, de zogenaamde bespaarde rente. Deze fictieve rente wordt, evenals de werkelijk betaalde rente, via de renteomslag toegerekend als kostenpost aan de investeringen (activa). Door de toerekening van de totale rentekosten (inclusief de fictieve rente) aan de activa, ontstaat er ook een rente-inkomst. Tegenover de rentekosten staat dus eenzelfde bedrag aan rente-inkomsten.

Voorafgaand aan de begrotingsamenstelling worden rentepercentages vastgesteld voor:

- a. Renteverrekening grondexploitatie (via een rentestafel).
- b. Reserves en voorzieningen van de algemene dienst.
- c. Investerings.

In de kadernota, die jaarlijks wordt opgesteld, worden bovengenoemde rentepercentages opgenomen.

Rentetoerekening investeringen:

Uitgangspunt bij de rentetoerekening investeringen is dat de rente wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari van het jaar. De omslagrente voor de rentetoerekening van de kapitaallasten wordt bepaald op basis van het rentetotaal van het eigen vermogen en het vreemd vermogen in relatie tot de activa.

Overzicht "Waardering en afschrijving vaste activa"

De materiële vaste activa met economisch nut en de bij raadsbesluit geactiveerde activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), worden lineair afgeschreven conform onderstaande tabel, tenzij bij raadsbesluit anders besloten is.

In de tweede kolom van het overzicht is aangegeven of het actief van economisch of maatschappelijk nut is.

Activa	Econ/ Maatsch. Nut	Afschrijvings- termijn
Financiële vaste activa		
<u>Bijdragen aan activa van derden</u> - alle investeringssubsidies		Conform af- schrijvings-termijn gelijk-waardige gem.activa
Immateriële activa		
<u>Onderzoeken, voorlichting e.d.</u> - Kosten van onderzoeken en ontwikkeling, uitwerking beleidsplannen, publicaties en brochures, mits dit een actief tot gevolg heeft		5 jaar
Materiële activa		
<u>Grond en terreinen:</u> - Volkstuinencomplex - Begraafplaatsen - Overige gronden en terreinen (niet zijnde sportterreinen) - Sportterreinen (m.u.v. de bij de voorziening sport genoemde)	E E E E	40 jaar 30 jaar niet niet
<u>Gebouwen en inrichting:</u> - nieuwbouw woonruimten, (bedrijfs)gebouwen, onderwijshuisvesting, parkeergarages - bouwkundige aanpassingen woonruimten en gebouwen, (aan)bouw bijruimten, 1 ^e inrichting onderwijsruimten, JOP's/jongerenvoorzieningen - brandveiligheids- en beveiligingsvoorzieningen in gebouwen, arbo-aanpassingen, voorzieningen hemelwaterafvoer - inventaris/inrichting gemeentelijke en openbare gebouwen (<i>bureaus, kleinere installaties, materiaal stembureau e.d.</i>), geluidwerende voorzieningen - wijkunits - losse inventaris (bijv. stoelen, tapinstallatie)	E E E E E E	50 jaar 25 jaar 15 jaar 10 jaar 6 jaar 5 jaar
<u>Vervoermiddelen/ (rijdend) materieel:</u> - vlaggenmasten - Groot materieel (vrachtwagens e.d.) 12 jaar - Klein materieel (personenauto's e.d.) 10 jaar - Sneeuwplough / - strooier 12 jaar - Veegmachine 6 jaar	E E E E E	20 jaar 12 jaar 10 jaar 12 jaar 6 jaar
<u>Technische installaties:</u> - noodstroomaansluitingen - CV installaties, paternosterkasten, cateringinstallaties - telefooncentrale, garage-interieur (o.a. hefbrug en afzuiginstallatie), klimaatbeheersing, waterkoelers, presentatieapparaten, elektronische afsluitsystemen	E E E	30 jaar 15 jaar 10 jaar

<u>Algemeen en automatisering / ICT:</u>		
- digitale basiskaarten, <i>kasten kadasterkaarten, reader archief, kabelkrant SLOW</i>	E	10 jaar
- straatnaamborden	M	10 jaar
- ICT infrastructuur:	E	
~ statische componenten (o.a. bekabeling)		10 jaar
~ dynamische componenten, telefooncentrale		5 jaar
- ICT hardware:	E	
~ servers (procesafhankelijk)		4-5 jaar
~ werkplekvoorzieningen (werkplekafhankelijk)		3-4 jaar
- ICT software (procesafhankelijk), <i>kantoorautomatisering</i>	E	3-6 jaar
- <i>printer studiezaal archief, leesapparaat microfiches, "gemeentearchief online", microfilms, ontwikkeling archeologische kaarten</i>	E	5 jaar
- defibrillatoren	E	8 jaar
- <i>plotter</i>	E	4 jaar
- kleding bodes	E	4 jaar
- luchtfoto's	E	3 jaar
<u>Reiniging/ milieu:</u>		
- inrichting milieustraat, geluidsanering (bijv. geluidswal)	E	25 jaar
- ondergrondse inzamelstations	E	15 jaar
- containers, duobakken	E	10 jaar
- hondentoiletten	M	10 jaar
- <i>geluidsniveaumeters</i>	E	7 jaar
<u>Weg- en waterbouwkundige werken, groen en verkeer:</u>		
- wegen, straten, pleinen, bruggen	M	40 jaar
- (recreatieve) fiets- en wandel/voetpaden, rotondes/verkeerstafels, natuuroevers/ beschoeiing, parkeerplaatsen/ voorzieningen, verkeersafremmende voorzieningen	M	25 jaar
- civieltechnische werkzaamheden/ infrastructuur, groen en plantsoenen	M	20 jaar
- verkeersregelinstallaties, aanleg 30 km-zones	M	15 jaar
- belijningen en bebordingen, straatmeubilair, rijwielstallingen	M	10 jaar
- parkeerautomaten (<i>inclusief zuilen</i>), rijwielstallingen waar een tarief geheven wordt	E	10 jaar
- handterminals, parkeermeters, speeltoestellen	E	5 jaar
<u>(Openbare) verlichting/ elektriciteitsvoorzieningen:</u>		
- thermisch verzinkte/ gepoedercoate lichtmasten	M	40 jaar
- thermisch verzinkte masten	M	35 jaar
- stalen geschilderde masten	M	30 jaar
- verzwarende elektriciteitsaansluitingen	M	25 jaar
- reconstructie/ renovatie openbare verlichting, decoratieve armaturen	M	20 jaar
- integrale veiligheid (verlichting)	M	15 jaar
- elektriciteitskasten	M	10 jaar

Voor specifieke voorzieningen/ investeringen op het gebied van sport, recreatie en toerisme, zijn de afgelopen jaren notities opgesteld, namelijk de notities "meerjaren onderhouds- en vervangingsplan gemeentelijke zaal- en veldsportaccommodaties 2003-2022" en "meerjaren onderhouds- en vervangingsplan toeristisch-recreatieve voorzieningen 2004-2023". In deze notities zijn de afschrijvingstermijnen voor deze investeringen nader bepaald. Hierbij wordt opgemerkt dat vervangingsinvesteringen die ten laste van de voorzieningen "sport" of "toeristisch-recreatieve voorzieningen" komen, niet geactiveerd worden; hierop wordt dus niet afgeschreven.

<u>Voorzieningen sport en zwembad:</u>		
- aanleg en volledige renovatie atletiekbaan, hockeyvelden en tennisbanen	E	30 jaar
- terreinleidingen zwembad, aanleg en groot onderhoud sport(gras)velden, wedstrijdverlichting, scheidingswanden sportaccommodaties	E	25 jaar
- onderhoudswerkzaamheden zwembad, inrichting sportaccommodaties, verlichting velden, dug-outs	E	20 jaar
- technische installaties zwembad, toplaag houten sportvloer, telescopische tribunes, jaarklok met optimaliser, tumblingbaan, binnenzonweringen, verlichtingsarmaturen sportaccommodaties, toplaag kunstgrashockeyveld, atletiekbanen en trainingsvelden, beregeningsinstallaties en pompen, parkeer/ voorterrein, zittribune, aandrijfaggregaat scheidingswanden	E	15 jaar
- <i>inventaris horecavoorziening zwembad</i>	E	10 jaar
- inventaris zwembad, toplaagrenovatie kunststofsportvloeren, opwikkelbanden scheidingswand, afdekvloer, ontkalkinstallatie, sportattributen, verlichting binnensportaccommodaties, ballenvangers, bezanden voetbalvelden, (toplaag)renovatie tennisbanen, skeelerbaan en andere (half)verharde velden, deksels en goten atletiekbaan, onderdelen tribune	E	10 jaar
<u>Toeristisch-recreatieve voorzieningen:</u>		
- natuurijbaan, passantenhaven	M	25 jaar
- natuurleerpad, knuppelpad, steigers (viswater)	M	15 jaar
- bewegwijzering wandel- en fietsroutes, informatiepanelen, toestellen, trimbaan	M	10 jaar

In het Gemeentelijk Rioleringsplan zijn de landelijk gehanteerde technische levensduur van rioleringsonderdelen genoemd.

Onderstaand volgt een opsomming van deze activa met de bijbehorende afschrijvingstermijnen.

<u>Gemeentelijk Rioleringsplan:</u>		
- riolen, putten, kolken	E	40 tot 75 jaar
- persleidingen (gemalen, drukriolering):	E	
* bouwkundig		45 jaar
* mechanisch / elektrisch		15 jaar